

تهی کردن رهبری حزب از کادرهای قدیم

شلیک به قلب رهبری

حزب کمونیست اتحاد شوروی

روزنامه پراودا - ترجمه بهروز بکتاشی

پروفسور "گرهارد سیمون" یکی از متخصصین برجسته آلمان، پیرامون تاریخ اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی است. وی اخیراً در مصاحبه رادیویی "موج آلمان" در باره آنکه چطور "گرباچف" آخرین رهبر حزب کمونیست اتحاد شوروی توانست تا اگست سال ۱۹۹۱ موفق شود حزب کمونیست اتحاد شوروی را خلع قدرت کند گفتگو کرده است.

گرهارد سیمون در این مصاحبه گفت:

من با مطالعه دقیق منابع، به این نتیجه رسیده ام که گرباچف از سال ۱۹۸۸ به طور سیستماتیک روی انحلال حزب کمونیست اتحاد شوروی کار می کرد. صحبت بر سر ساختار های حزبی است که تا قبل از آن قدرت زیادی داشتند. نظیر کمیته مرکزی، کنگره و قبل از همه دفتر هیئت سیاسی. تا سال ۱۹۸۵ دفتر هیئت سیاسی ارگان اصلی بود که در اتحاد شوروی تصمیمات را اتخاذ می کرد. دبیر کل حزب، رهبری حزب را ب عهده داشت. وی فعالیت خویش را با دبیران بخش های مختلف حزب هماهنگ می کرد. گرباچف این ارتباط را قطع کرد. او ابتدا روی متلاشی ساختن دستگاه رهبری متمرکز شد. نه روی افراد بلکه روی ارگان های حزبی.

- به چه شکلی؟

- تفکر اصلی او آن بود که شکل اداره کشور را بصورت ریاست جمهوری در آورد. بعدها گرباچف را حقیقتاً به عنوان رئیس جمهور ا.ج.ش.س. انتخاب کردند. برنامه او عبارت بود از آنکه حکومت در دست رئیس جمهور و شوراها متمرکز شود. یعنی در دست ارگان های قانونگذاری کشور. حزب می بایستی که قدرت خود را از دست می داد. حزب می توانست بر اساس آلترناتیو در انتخابات شرکت کند. اما نقش منحصر بفرد حزب کمونیست در ساختار حکومت بایستی فراموش می شد.

این پروسه به سرعت پیش رفت. یعنی از تابستان سال ۱۹۸۸ تا تابستان ۱۹۹۰، زمانیکه در اتحاد شوروی آخرین کنگره حزب برگزار گردید. در آن زمان ترکیب نوین دفتر هیئت سیاسی انتخاب شد. این دفتر سیاسی تنها یک اسم مشترک با آن ارگانی داشت که قبلاً بود. در ترکیب نوین، چهره های ثانوی وجود داشتند. گرباچف مقام خود را حفظ کرد، اما عملاً وظایف خود را اجرا نکرد. با حذف حزب کمونیست از قدرت، دفتر هیئت سیاسی پروسه محروم سازی حزب کمونیست از حکومت را به پایان رساند. در دفتر هیئت سیاسی دیگر چهره های کلیدی وجود نداشتند مانند وزیر امور خارجه، نخست وزیر، نیروهای امنیتی، روسای کا.گ.ب. . . . بجای آنها لیدرهای حزبی جمهوری های شوروی حضور یافتند و آنها چهره های درجه دوم بودند.

- چگونه میتوان تمایل گرباچف به محروم سازی حزب کمونیست از قدرت را توضیح داد؟

- ابتدا گرباچف، گویا معتقد بود که دستگاه حزبی میتواند و بایستی که پیشآهنگ نوسازی باشد. اما بزودی مشخص شد که عکس این قضیه اتفاق افتاد: بخش قابل مهمی از دستگاه حزبی منفعل شد و بزودی بطور فعال بر علیه نوسازی وارد عمل شد. یعنی اینکه حزب مانع رفورم ها می شد.

- شما می گوئید که پروسه خلع قدرت از حزب سریعاً انجام شد. پس چه چیزی را گرباچف موفق به انجام آن نشد؟

- موفق نشد که قدرت حکومتی را به ساختارهای نوین انتقال دهد. رئیس جمهور ا.ج.ش.س. و مدیریت او نه در آن وضعیت بودند و نه آمادگی آنها داشتند که قدرت بدست آمده را اجرا کنند. گرباچف در این باره بعدها در یادداشت‌های خود تقریباً اینچنین نوشت: "زمانی که من بعنوان رئیس جمهور ا.ج.ش.س. انتخاب شدم، این چنین بنظر آمد که من ژنرالی بدون ارتش هستم".

- پنداشته میشد که حزب کمونیست اتحاد شوروی قدرت زیادی در دست داشت. چرا حزب به خود اجازه داد که از این قدرت محروم گردد؟

- برای آنکه گرباچف خیلی مکارانه عمل کرد. به ظاهر هیچ چیزی تغییر نکرد، ساختار ها به شکل گذشته باقی ماندند اما مضمون تغییر یافت. گرباچف در سخنرانی های متعدد عمومی خود دائماً کارمندان حزبی را آرام می کرد. او می گفت که حزب کمونیست خواهد بود و از اعضای حزب خواست که در رفورم ها شرکت کنند. او به آنها گفت: لازم است در انتخابات شرکت کرده و مردم را

برای رای دادن به خود متقاعد کنید. گرباچف صحبت کردن در باره اصطلاح آوانگارد حزب را ادامه می داد.

- این نکته بسیاری را تسلی میداد؟-

- بله. اما نه همه را. البته کارمندان سرشناس حزب متوجه شدند که آنها از قدرت محروم می شوند. در نتیجه گرباچف بسرعت از دست دادن محبوبیت خود در دستگاه حزبی را آغاز کرد. او در یک محفل کوچک گفت که ۷۰ درصد کمیته مرکزی حزب علیه او بود. و این نکته موجب کودتا در اگست ۱۹۹۱ گردید. گرباچف چند روز پس از شکست کودتا از سمت دبیر کلی استعفا داد و انحلال حزب کمونیست را درخواست کرد. شورای عالی ا.ج.ش.س. در ۲۹ اگست سال ۱۹۹۱ فعالیت حزب کمونیست در تمامی اراضی اتحاد شوروی را ممنوع کرد.

منبع: راه توده